

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Skoordynowany plan w sprawie sztucznej inteligencji”

[COM(2018) 795 final]

(2019/C 240/12)

Sprawozdawczyni: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Wniosek o konsultację	Komisja, 18.2.2019
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	2.4.2019
Data przyjęcia na sesji plenarnej	15.5.2019
Sesja plenarna nr	543
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	210/2/1

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje skoordynowany plan w sprawie sztucznej inteligencji (SI) i wzywa do jego pilnego wdrożenia, biorąc pod uwagę szybki rozwój i wprowadzanie sztucznej inteligencji poza UE. Aby osiągnąć sukces w globalnej konkurencji, UE musi odgrywać wiodącą rolę w dziedzinie innowacji i inwestycji, zgodnie z zasadą „nadzoru przez człowieka” i wiarygodności sztucznej inteligencji.

1.2. EKES podkreśla, że rozwój i wprowadzanie SI musi sprzyjać włączeniu w odniesieniu do podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, w tym przedsiębiorstw, pracowników i konsumentów. Wdrażanie strategii w dziedzinie sztucznej inteligencji powinno zatem koncentrować się na sposobach maksymalnego wykorzystania możliwości, jakie technologia ta oferuje całemu społeczeństwu.

1.3. EKES popiera inicjatywy na rzecz przeznaczenia większych środków na innowacje, infrastrukturę, edukację i szkolenia związane z SI poprzez instrumenty finansowe UE. Komitet wzywa również państwa członkowskie do podjęcia niezbędnych kroków w kierunku osiągnięcia wspólnych celów.

1.4. Aby zwiększyć rozwój i stosowanie sztucznej inteligencji przez sektor prywatny, EKES wzywa do stworzenia korzystnego otoczenia biznesowego, w tym sprzyjających i stabilnych ram politycznych i regulacyjnych sprzyjających innowacjom i inwestycjom w dziedzinie SI, biorąc pod uwagę szczególne potrzeby MŚP, przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw będących na etapie scale-up.

1.5. EKES uważa, że kluczowe znaczenie ma zapewnienie jakości, dostępności, interoperacyjności i sprawnego przepływu danych na jednolitym rynku, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony danych i prywatności. Komitet wzywa do ułatwienia dostępu do danych publicznych i apeluje o stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu europejskich platform cyfrowych.

1.6. EKES popiera inicjatywy w zakresie współpracy transgranicznej, partnerstw i sieci na rzecz wspierania innowacji i wprowadzania sztucznej inteligencji oraz podkreśla znaczenie szeroko zakrojonej współpracy między różnymi podmiotami w społeczeństwie.

1.7. EKES wzywa państwa członkowskie, by dostosowały swoje systemy kształcenia do zapotrzebowania na nowe umiejętności, co wymaga reform sięgających od poziomu szkół podstawowych do uniwersytetów. Ponadto uczenie się przez całe życie i kształcenie ustawiczne są koniecznością i będą w coraz większym stopniu odbywać się w kontekście pracy. Dialog społeczny odgrywa zasadniczą rolę w przewidywaniu zmian i potrzeb związanych z pracą.

1.8. Jeżeli chodzi o zarządzanie zmianami strukturalnymi związanymi z SI, EKES uznał wzmocnienie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji za krok w kierunku utworzenia w pełni funkcjonującego europejskiego funduszu wspierania transformacji, który pomógłby w zarządzaniu transformacją cyfrową.

1.9. EKES podkreśla, że rozwój i wykorzystanie sztucznej inteligencji musi odbywać się w pełnej zgodności z wartościami UE i z prawodawstwem dotyczącym konsumentów, prawem pracy czy prawem spółek. Przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego i partnerzy społeczni powinni angażować się w przygotowanie polityk i środków związanych z SI. Zapewnienie wiedzy na temat sztucznej inteligencji jest również konieczne dla zwiększenia zaufania obywateli.

1.10. Jako że sztuczna inteligencja musi służyć ogółowi społeczeństwa i uwzględniać jednocześnie aspekty gospodarcze, społeczne i środowiskowe, EKES proponuje, by UE przyjęła ramy zrównoważonego rozwoju jako podejście przewodnie dla przyszłego rozwoju w dziedzinie sztucznej inteligencji. EKES wzywa również do zrównoważonego wdrażania SI przez poszczególne organizacje, w tym do odpowiednich praktyk w zakresie informowania i konsultacji.

2. Uwagi ogólne

2.1. Zgodnie ze strategią „Sztuczna inteligencja dla Europy”, opublikowaną w kwietniu 2018 r., Komisja Europejska współpracowała z państwami członkowskimi nad przygotowaniem skoordynowanego planu dotyczącego sztucznej inteligencji w celu zmaksymalizowania ogólnego wpływu środków, w szczególności inwestycji, na szczeblu unijnym i krajowym oraz zapewnienia, by UE była w stanie sprostać światowej konkurencji.

2.2. W skoordynowanym planie proponuje się wspólne działania w czterech obszarach: zwiększanie inwestycji, zwiększanie dostępności danych, wspieranie talentów i umiejętności oraz zapewnianie zaufania. W ramach skoordynowanego planu wzywa się również państwa członkowskie do opracowania krajowych strategii w zakresie SI do połowy 2019 r.

2.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje ten skoordynowany plan jako ważny krok w kierunku poprawy wdrażania strategii. W swojej poprzedniej opinii Komitet przedstawił uwagi dotyczące tej strategii ⁽¹⁾. Komitet przedstawił również opinię w sprawie programu „Cyfrowa Europa” ⁽²⁾. Ponadto EKES przygotował opinie z inicjatywy własnej w sprawie różnych aspektów sztucznej inteligencji ⁽³⁾, a także kilka innych opinii związanych z SI.

2.4. EKES uważa za istotne, by środki wykonawcze były planowane zarówno na szczeblu UE, jak i państw członkowskich, biorąc pod uwagę, że kompetencje UE i państw członkowskich różnią się w poszczególnych obszarach polityki. Współpraca i koordynacja są również konieczne w celu maksymalizacji wyników i skuteczności z punktu widzenia całej UE. EKES wzywa wszystkie państwa członkowskie do podjęcia niezbędnych kroków w kierunku osiągnięcia wspólnych celów, przy jednoczesnym uwzględnieniu różnych warunków panujących w poszczególnych krajach.

2.5. Oprócz współpracy i koordynacji między decydentami politycznymi na różnych szczeblach konieczna jest również współpraca między wszystkimi podmiotami społeczeństwa. Jest to konieczne, aby uniknąć niespójności, pokrywania się działań i luk w działaniach, a tym samym zwiększyć skuteczność i wpływ środków.

2.6. EKES wzywa do pilnego wdrożenia strategii, ponieważ postępy w opracowywaniu i wprowadzaniu sztucznej inteligencji przebiegają szybko poza UE. Jednocześnie UE i państwa członkowskie powinny ściśle trzymać się długoterminowych celów strategii. EKES popiera ambicję Europy „aby stać się wiodącym regionem na świecie pod względem rozwoju i wykorzystania najnowocześniejszej, etycznej i bezpiecznej SI, przy jednoczesnym promowaniu podejścia ukierunkowanego na człowieka w kontekście globalnym” ⁽⁴⁾.

2.7. Aby osiągnąć sukces w globalnej konkurencji, UE musi podążać swoją własną drogą w sposób zdecydowany, przy jednoczesnym uwzględnieniu zewnętrznych zmian i tendencji. EKES uważa za istotne, aby konkurencyjność i zaufanie były rozpatrywane wspólnie. Zaufanie może potencjalnie stać się dla UE przewagą konkurencyjną, choć muszą istnieć także inne elementy konkurencyjności.

2.8. Jako że sztuczna inteligencja musi służyć ogółowi społeczeństwa EKES proponuje, by UE przyjęła ramy zrównoważonego rozwoju jako podejście przewodnie dla przyszłego rozwoju w dziedzinie sztucznej inteligencji. Zrównoważony rozwój z jego trzema wymiarami wymaga polityki i środków, które wzmacniają gospodarkę i tworzą dobrobyt społeczeństwa, a jednocześnie przyczyniają się do zmniejszenia wpływu na klimat i środowisko.

2.9. EKES zwraca uwagę, że strategię związane z SI muszą być opracowywane z punktu widzenia podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, w tym przedsiębiorstw, pracowników i konsumentów. Należy zwrócić odpowiednią uwagę na to, jak maksymalnie wykorzystać możliwości, jakie sztuczna inteligencja stwarza dla całego społeczeństwa, oraz jak zminimalizować zagrożenia, w tym manipulowanie procesami demokratycznymi.

2.10. EKES podkreśla znaczenie włączenia społecznego i zasady „niepozostawiania nikogo w tyle” w rozwoju i wprowadzaniu sztucznej inteligencji. Dotyczy to dostępności danych i infrastruktury, dostępności produktów przyjaznych dla użytkownika oraz dostępu do wiedzy i umiejętności. Włączenie społeczne jest ważne zarówno dla obywateli, jak i przedsiębiorstw, w szczególności dla MŚP. Należy podjąć specjalne działania w celu zwiększenia umiejętności kobiet w zakresie SI i zachęcenia ich do podjęcia pracy i realizacji zadań związanych z SI, w tym także w przemyśle.

⁽¹⁾ Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 51.

⁽²⁾ Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 292.

⁽³⁾ Dz.U. C 288 z 31.8.2017, s. 43; Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 1; Dz.U. C 345 z 13.10.2017, s. 52; Dz.U. C 190 z 5.6.2019, s. 17.

⁽⁴⁾ COM(2018) 795 final, ZAŁĄCZNIK.

2.11. Biorąc pod uwagę ogromne wyzwania społeczne i niezwykle szybki rozwój technologii UE powinna w pełni wykorzystywać sztuczną inteligencję w analizie prognostycznej w sektorach takich jak opieka zdrowotna i transport, jak również w dziedzinie pracy. Ponadto UE powinna przewidywać możliwości technologii przełomowych takich jak technologia kwantowa.

3. Ułatwianie innowacji i rozwoju działalności gospodarczej

3.1. Oprócz zapewnienia większej wydajności i produktywności działalności gospodarczej, sztuczna inteligencja stwarza również nowe możliwości biznesowe dla wielu różnych gałęzi przemysłu i usług. Dotyczy to zarówno dużych przedsiębiorstw, jak i MŚP oraz przedsiębiorstw typu start-up i będących na etapie scale-up. Ponadto powstaną zupełnie nowe przedsiębiorstwa.

3.2. Biorąc pod uwagę fakt, że w UE dochodzi do wielu wydarzeń związanych z rozwojem i wprowadzaniem sztucznej inteligencji, UE musi również zwiększyć wysiłki na rzecz poprawy swojej konkurencyjności. Nie chodzi tu o „wybieranie zwycięzców”, lecz o określenie problemów i wyzwań, z którymi należy się zmierzyć, w celu stworzenia i utrzymania odpowiednich warunków wykorzystania możliwości i zminimalizowania ryzyka związanego z SI.

3.3. Inwestycje w innowacje i infrastrukturę oraz dalszy rozwój jednolitego rynku są głównymi obszarami działań, na których należy się skoncentrować. Ponadto EKES podkreśla znaczenie elementów ogólnego otoczenia biznesowego, takich jak opodatkowanie, regulacje i dostępność czynników produkcji, dla działalności innowacyjnej i decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa.

3.4. EKES popiera inicjatywy zmierzające do przeznaczenia większych środków na rozwój i wprowadzanie sztucznej inteligencji. Instrumenty takie jak „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa”, InvestEU i Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych są cennymi i niezbędnymi instrumentami służącymi pobudzaniu innowacji i inwestycji w SI.

3.5. Chociaż sektor publiczny ma do odegrania istotną rolę dzięki własnym inwestycjom w dziedzinie SI i zamówieniom publicznym, do osiągnięcia odpowiedniego postępu potrzebne są znaczne inwestycje prywatne, zarówno w zakresie rozwoju, jak i wprowadzania sztucznej inteligencji w kilku sektorach. Finansowanie publiczne stanowi dźwignię finansową dla inwestycji prywatnych i jako takie jest niezbędne. Praktyki w zakresie finansowania powinny być jednak bardziej przyjazne dla użytkownika. Należy również opracować zasady finansowania, aby zachęcać do podejmowania ryzyka.

3.6. Ekosystemy biznesowe, składające się z przedsiębiorstw różnej wielkości i pochodzących z różnych sektorów oraz z różnych części łańcuchów wartości, są niezbędne dla rozwoju i wprowadzania sztucznej inteligencji, podobnie jak współpraca między przedsiębiorstwami i różnymi zainteresowanymi stronami. EKES popiera plany Komisji dotyczące zacieśnienia współpracy transgranicznej, partnerstw i sieci za pośrednictwem powiązanych ze sobą centrów doskonałości badawczej, ośrodków badawczych i centrów innowacji cyfrowych. EKES podkreśla potrzebę ułatwienia połączeń z MŚP i wzywa do zaangażowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych we współpracę w ramach centrów innowacji cyfrowych.

3.7. Kompetencje i umiejętności odgrywają znaczącą rolę jako czynnik umożliwiający innowacje i rozwój przedsiębiorczości związany z SI. Istnieje zapotrzebowanie nie tylko na konkretne umiejętności w zakresie SI, ale również na umiejętności w zakresie stosowania SI w konkretnych przedsiębiorstwach, w tym w odniesieniu do umiejętności w zakresie przedsiębiorczości. Ponieważ nowe talenty dla przedsiębiorstw i przemysłu najlepiej można wspierać przy pomocy projektów badawczych, EKES wzywa UE i państwa członkowskie do zapewnienia odpowiedniego finansowania tego rodzaju badań.

3.8. Szybkie tempo zmian sprawia, że potrzebna jest elastyczność w ułatwianiu innowacji w dziedzinie sztucznej inteligencji. Wymaga to ośrodków badawczych oraz nowych regulacji (ang. *regulatory sandboxes*), które umożliwiają eksperymentowanie i pilotowanie nowych pomysłów. Ponadto należy zapewnić wymianę i wzajemne uznawanie wyników testów.

3.9. EKES wzywa do zwiększenia inwestycji w technologię i infrastrukturę wymaganą przez sztuczną inteligencję i aplikacje wykorzystujące sztuczną inteligencję, w tym do komputerów o wysokiej wydajności i sieci łączności ruchomej 5G, a także do zwiększenia cyberbezpieczeństwa. Ponadto UE powinna być liderem w rozwoju technologii kwantowej, zwłaszcza w zakresie obliczeń kwantowych i komunikacji kwantowej.

3.10. Ponieważ sztuczna inteligencja opiera się głównie na danych, EKES uważa, że kluczowe znaczenie ma zapewnienie jakości, dostępności, interoperacyjności i sprawnego przepływu danych, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony danych i prywatności. Dobrze funkcjonujący jednolity rynek danych ma coraz większe znaczenie, biorąc pod uwagę fakt, że jest on powiązany z jednolitym rynkiem towarów, kapitału i usług.

3.1.1. EKES popiera inicjatywy Komisji dotyczące utworzenia wspólnej europejskiej przestrzeni danych. Komitet wzywa do otwarcia i ułatwienia dostępu do dużych zbiorów danych generowanych przez sektor publiczny dla wszystkich użytkowników oraz do poprawy interfejsów programowania aplikacji (API). EKES wzywa również do stworzenia warunków sprzyjających tworzeniu europejskich platform wymiany danych. Poprawie dostępności i ponownego wykorzystania danych musi towarzyszyć uczciwa konkurencja i odpowiednia ochrona danych i własności intelektualnej.

3.1.2. Modele biznesowe oparte na danych, platformach i ekosystemach stają się „nową normą”. Podczas gdy platformy współpracy między przedsiębiorstwami a konsumentami (*business-to-consumer*) są obecnie zdominowane głównie przez duże przedsiębiorstwa spoza Europy, UE ma duży potencjał, aby z powodzeniem konkurować w dziedzinie platform współpracy między instytucjami publicznymi a obywatelami (*government-to-citizen*) oraz między przedsiębiorcami (*business-to-business*). W każdym przypadku decydujące znaczenie ma zapewnienie równych warunków działania względem zagranicznych konkurentów.

3.1.3. EKES wzywa do stworzenia ram wspierających innowacje, które pobudzają innowacyjność i pozwalają uniknąć utrudnień w rozwoju przy pomocy nadmiernie szczegółowych przepisów i wymogów, przy jednoczesnym zapewnieniu wiarygodności w odniesieniu do SI. EKES zwraca się również do Komisji, by wraz z zainteresowanymi gałęziami przemysłu i zainteresowanymi podmiotami oceniła, czy istnieją uregulowania prawne, które mogłyby utrudniać rozwój lub wprowadzanie wiarygodnej SI. Ocena taka powinna także obejmować przegląd adekwatności prawa konkurencji.

3.1.4. EKES wzywa również decydentów politycznych do rozważenia instrumentów politycznych z punktu widzenia omawianego sektora. Nie istnieją uniwersalne rozwiązania, ale różne sektory mają własne potrzeby i wyzwania, które należy pokonać. Należy w pełni wykorzystać możliwości, jakie daje normalizacja, na przykład w promowaniu interoperacyjności, biorąc pod uwagę tempo zmian i potrzebę ciągłego doskonalenia.

4. Umożliwienie ludziom przygotowania się na przyszłość

4.1. Oczywiście jest, że ludzie nie są w dużym stopniu świadomi możliwości, jakie daje im sztuczna inteligencja, podczas gdy obawy dotyczące kontroli nad maszyną są wyraźnie widoczne. W związku z tym EKES uważa, że istnieje potrzeba zwiększania świadomości na temat możliwości, jakie sztuczna inteligencja stwarza dla ogółu społeczeństwa. Większa wiedza na temat sztucznej inteligencji i lepsze zrozumienie jej natury i funkcjonowania są również konieczne do zwiększenia zaufania obywateli w oparciu o krytyczne myślenie. Ponadto EKES apeluje o lepsze dane statystyczne i więcej badań na temat skutków sztucznej inteligencji dla zatrudnienia i pracy, w tym badań dotyczących skutków dla poszczególnych sektorów.

4.2. Zważywszy, że sztuczna inteligencja ma potencjalnie znaczący wpływ na życie codzienne obywateli jako konsumentów, a także na rozwój sytuacji w odniesieniu do miejsc pracy i ogólnie pracy w przyszłości, konieczne jest zapewnienie ludziom wiedzy i umiejętności niezbędnych do przygotowania się na zmiany. Partnerzy społeczni odgrywają zasadniczą rolę w przewidywaniu zmian w świecie pracy, wspieraniu rozwoju umiejętności cyfrowych i zwiększaniu szans pracowników na zatrudnienie na rynku pracy.

4.3. Zastosowanie sztucznej inteligencji pociąga za sobą znaczne zmiany w zapotrzebowaniu na umiejętności. Ze względu na głęboki i szybki charakter rozwoju SI należy określić zarówno bezpośrednie jak i długoterminowe potrzeby w zakresie kształcenia i szkolenia. Edukacja musi uwzględniać zapotrzebowanie na zarówno podstawowe jak i zaawansowane umiejętności cyfrowe. Oprócz zapewnienia podstawowej umiejętności posługiwania się sztuczną inteligencją, umiejętności ogólne powinny dawać ludziom możliwość stosowania SI w tworzeniu i wykorzystywaniu innowacyjnych rozwiązań w codziennym życiu i w pracy, co wiąże się np. z systemami współpracy między człowiekiem a robotem.

4.4. EKES wzywa państwa członkowskie do reagowania na nowe zapotrzebowanie na umiejętności poprzez dostosowanie systemów kształcenia. EKES podkreśla również znaczenie współpracy między rządami, instytucjami edukacyjnymi, partnerami społecznymi, organizacjami konsumenckimi i innymi zainteresowanymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego zarówno w opracowywaniu nowych programów kształcenia i szkolenia, jak i we wdrażaniu tych programów, w celu zwiększenia umiejętności istotnych na rynku pracy i w całym społeczeństwie. Sztuczna inteligencja powinna być również wykorzystywana w ocenie potrzeb w zakresie umiejętności, a także w organizowaniu i dostarczaniu treści na potrzeby kształcenia i szkolenia.

4.5. Potrzebne są reformy programów nauczania, od szkół podstawowych po uniwersytety. Niezbędna jest silna baza w dziedzinie nauk ścisłych, technologii, inżynierii i matematyki, a jednocześnie należy uznać, że zarówno rozwój jak i wykorzystanie sztucznej inteligencji wymagają szerokich kompetencji. Podkreśla to znaczenie edukacji m.in. w dziedzinie nauk społecznych i sztuki.

4.6. Oprócz rozwoju edukacji podstawowej istnieje wyraźna potrzeba podnoszenia umiejętności i przekwalifikowywania osób, w tym nauczycieli. Uczenie się przez całe życie i kształcenie ustawiczne są niezbędne dla wszystkich, by radzić sobie z obecnymi i przyszłymi zmianami. Uczenie się będzie w coraz większym stopniu odbywać się w kontekście pracy i opierać się na indywidualnych ambicjach.

4.7. EKES uważa, że inwestycje w kształcenie i szkolenie powinny stanowić centralny element krajowych strategii w dziedzinie sztucznej inteligencji, a dobre praktyki w zakresie inicjatyw krajowych powinny być rozpowszechniane na szczeblu europejskim. EKES wzywa do zwiększenia przydziału funduszy UE na wsparcie niezbędnych reform i nowych inicjatyw w dziedzinie kształcenia i szkolenia.

4.8. Ważne jest również, aby zająć się zmianami strukturalnymi związanymi z SI w regionach i sektorach najbardziej dotkniętych wprowadzaniem sztucznej inteligencji. Państwa członkowskie powinny przygotować podejścia do zmniejszenia niedoboru kwalifikacji i ograniczenia negatywnych skutków społecznych, w tym ochrony osób, które nie mogą zostać zatrudnione. W celu uniknięcia przepaści cyfrowej należy zapewnić dostęp do internetu we wszystkich obszarach. EKES postrzega wzmocnienie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji zaproponowane przez Komisję jako krok w kierunku utworzenia w pełni funkcjonującego europejskiego funduszu wspierania transformacji, który pomógłby w zarządzaniu transformacją cyfrową w sposób odpowiedzialny społecznie.

5. Zwiększanie zaufania do sztucznej inteligencji

5.1. EKES jest przekonany, że powodzenie w wykorzystywaniu możliwości związanych z SI wymaga solidnego zaufania do niej. Zaufania oczekują konsumenci i pracownicy, a także przedsiębiorstwa – pracodawcy, przedsiębiorcy, inwestorzy i instytucje finansowe.

5.2. Obawy związane z SI przypuszczalnie zmniejszą się wraz z rosnącą wiedzą na temat tego, co oznacza sztuczna inteligencja, w jaki sposób może ona zostać wykorzystana oraz w jaki sposób podejmowane są jej decyzje. Stworzy to podstawy dla zaufania do SI poprzez umożliwienie krytycznego myślenia i uwzględnienie zasadniczych kwestii, takich jak zasada „zachowania kontroli przez człowieka” i perspektywy dla osób sprawujących kontrolę nad własnym życiem. Z drugiej strony zaufanie zależy od bardzo praktycznych aspektów, takich jak przyjazność dla użytkownika.

5.3. Europejska grupa ekspertów wysokiego szczebla ds. sztucznej inteligencji wprowadziła niedawno wytyczne w zakresie etyki dotyczące zaufania do sztucznej inteligencji. EKES popiera te wytyczne i wskazuje na kluczową rolę otwartych, odpowiednich i wiarygodnych danych, przejrzystości decyzji w sprawie SI oraz integracyjnego charakteru rozwoju i wprowadzania SI. EKES wzywa również do szeroko zakrojonych dyskusji na takie tematy jak skutki profilowania ludzi i warunki niezbędne do kwestionowania decyzji w sprawie sztucznej inteligencji.

5.4. Jeśli wziąć pod uwagę w ramach zrównoważonego rozwoju kwestie etyczne, obejmują one głównie aspekty związane z działalnością człowieka, a zatem wchodzą w zakres społecznego wymiaru zrównoważonego rozwoju. Ponadto sztuczna inteligencja powinna uwzględniać aspekty środowiskowe, takie jak aspekty związane ze zmianą klimatu i zasobami naturalnymi, w tym zrównoważone wykorzystanie energii i surowców oraz unikanie sztucznego skracania cyklu życia produktów. Ponadto zrównoważony rozwój gospodarczy wymaga, by rozwiązania w zakresie sztucznej inteligencji były racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia, tj. wydajne, rentowne i konkurencyjne.

5.5. Kolejnym elementem zaufania jest wpływ zastosowań SI. Jeżeli SI przynosi korzyści społeczeństwu – w duchu zrównoważonego rozwoju – poprzez przyczynianie się do dobrobytu gospodarczego, dobrobytu społecznego i zdrowia, a także korzyści dla środowiska, można ją uznać za „dobre działanie”.

5.6. EKES uważa, że można zwiększyć zaufanie do sztucznej inteligencji dzięki polityce publicznej skoncentrowanej na obywatelu poprzez zaangażowanie przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie strategii politycznych i środków związanych z SI. Sektor publiczny może zwiększyć zaufanie do sztucznej inteligencji również poprzez administrację zorientowaną na obywatela, w której sztuczna inteligencja mogłaby odegrać znaczącą rolę poprzez usprawnienie i lepsze dostosowanie procesów administracyjnych. Ponadto należy wziąć pod uwagę możliwości oferowane np. przez technologie blockchain (łańcucha bloków) w celu zwiększenia zaufania do usług cyfrowych.

5.7. Rozwój i wprowadzanie sztucznej inteligencji musi odbywać się w pełnej zgodności z prawem, niezależnie od tego, czy chodzi o przepisy dotyczące konsumentów, pracowników czy przedsiębiorstw. Istnieje wiele przepisów mających znaczenie dla rozwoju i stosowania sztucznej inteligencji. EKES wzywa Komisję do sfinalizowania i uzupełnienia oceny odpowiednich aktów prawnych, np. w dziedzinie bezpieczeństwa i odpowiedzialności, pod kątem ich przydatności w odniesieniu do zaufania do sztucznej inteligencji. Należy również dokonać przeglądu wykonalności odpowiednich regulacji sektorowych.

5.8. Najważniejsze jest jednak, by podejście i zasady wiarygodnych systemów sztucznej inteligencji były przyjmowane i wprowadzane jako integralna część kultury każdej organizacji, zarówno w sektorze prywatnym jak i publicznym. Etyka w dziedzinie sztucznej inteligencji nie powinna być postrzegana jako odrębna lub różna od ogólnych zasad etyki. Organizacje powinny uwzględniać kwestie etyki SI w swoich ogólnych strategiach, ogólnych kodeksach postępowania i regularnych praktykach zarządzania, w tym w zakresie informowania pracowników i konsultowania się z nimi, a także systemów monitorowania i audytu.

5.9. Proaktywne przyjęcie wiarygodnych systemów sztucznej inteligencji można wzmocnić poprzez włączenie aspektów etycznych w kształcenie i szkolenie twórców i użytkowników SI, a także poprzez realizację i wdrażanie wytycznych z zakresu etyki. EKES jest gotów ze swej strony rozpowszechniać informacje na temat aspektów etycznych wśród podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

Bruksela, dnia 15 maja 2019 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
